

МОВНЕ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО ЗАБАРВЛЕНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У МАШИНОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ

Гемба О. І.

Kyiv National Linguistic University

Науковий керівник: **Черненко О. В.**

Кандидат філологічних наук, доцент

Київський національний лінгвістичний університет

Ефективність машинного перекладу емоційно забарвленої лексики значною мірою залежить від контексту та прагматичних особливостей мовлення. Контекст має не лише мовний, а й соціальний характер, оскільки значення висловлювань формується під впливом культурних і комунікативних чинників. Взаємодія різних культур може змінювати інтерпретацію мовних засобів і створювати нові соціальні контексти, що ускладнює автоматичну обробку тексту.

Дискурс розглядається як використання мови у процесі комунікації для передавання інформації, ідей та оцінок. Він може існувати в усній або письмовій формі та характеризується наявністю комунікативної мети і зв'язності. Важливу роль у структуризації дискурсу відіграють дискурсивні маркери — слова або конструкції, що не змінюють зміст висловлювання, але забезпечують логічні та прагматичні зв'язки між його частинами (Борисов, 2016).

Емоційно-експресивна лексика є важливим компонентом дискурсу, особливо у художньому та публіцистичному стилях. Експресивність розглядається як складова конотації і пов'язана з емоційністю та стилістичним значенням. Вона може проявлятися на різних рівнях мови — фонетичному, лексичному, морфологічному та синтаксичному — і значною мірою залежить від контексту. Саме тому емоційно забарвлена лексика ускладнює машинний переклад, оскільки її значення часто не можна визначити без урахування ситуації спілкування (Баюн, 2015).

Машинний переклад — це автоматичне перетворення тексту з однієї мови на іншу за допомогою комп'ютерних систем, які забезпечують високий рівень точності на рівні окремих речень, однак переклад цілих текстів потребує врахування дискурсивних зв'язків, когерентності та прагматичних відношень. Без цього переклад може втрачати логічну послідовність і емоційний зміст. Тому сучасні дослідження дедалі більше зосереджуються на дискурсно-орієнтованому машинному перекладі, який враховує ширший контекст (Данилов, Балакірева, Василенко, 2021).

Політичний дискурс — це система комунікації, спрямована на формування суспільних поглядів і вплив на аудиторію. Його головною функцією є переконання, тому він широко використовує оцінну лексику, метафори та інші стилістичні засоби.

Політичні промови та інтерв'ю мають публіцистичний характер і поєднують елементи різних стилів. Для них характерні емоційність, експресивність і використання риторичних засобів, які допомагають впливати на аудиторію (Wilson, 2015). Відповідно переклад політичних текстів потребує відтворення не тільки змісту, а й прагматичного ефекту. У політичному перекладі часто застосовуються трансформації, такі як калькування, конкретизація або компенсація, які допомагають передати зміст і водночас зберегти вплив на аудиторію (Савчук, 2024).

Наприклад, новинні тексти часто адаптуються до очікувань аудиторії, тому переклад може змінювати акценти або спосіб подання інформації. У політичному медіадискурсі перекладач фактично бере участь у створенні нового тексту, який має відповідати нормам цільової культури та водночас зберігати зміст оригіналу (Schäffner, 2009). В міжнародній комунікації виступи політиків перекладаються кількома мовами. У таких випадках можливі зміни значення або інтерпретації, що може впливати на зміну політичних подій. Тому перекладач несе відповідальність не лише за точність, а й за збереження прагматичної цілісності тексту (Ільченко, 2024).

Отже, подальший розвиток машинного перекладу пов'язаний із створенням дискурсно-орієнтованих моделей, здатних враховувати контекст і передавати емоційно-експресивні значення.

Якість машинного перекладу політичних текстів залежить від урахування контексту, прагматики та експресивних мовних засобів. Емоційно забарвлена лексика і дискурсивні маркери є важливими для передачі комунікативного наміру, але саме вони найчастіше втрачаються під час автоматичного перекладу.

Переклад політичного дискурсу потребує аналізу ширшого контексту, враховуючи прагматику та культурні особливості. Політичні тексти містять значну кількість метафор, оцінної лексики та прихованих смислів, що може ускладнювати їх автоматичну обробку.

ЛІТЕРАТУРА

- Баюн, К. (2015). Експресивність як мовна та мовленнєва категорія. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія «Філологічна»*, (Вип. 53), 25–28.
- Борисов, В. А. (2016). *Дискурс і текст: формально-змістові диференціації*.
- Данилов, Г., Балакірева, В., & Василенко, К. (2021). Машинний переклад, системи машинного перекладу та їх специфіка.
- Ільченко, Т. (2024). Особливості перекладу політичних промов у сучасному інформаційному просторі. *Молодий вчений*, 1(125), 37–40.
- Савчук, А. І. (2024). Особливості перекладу засобів мовного маніпулювання у політичних промовах (на прикладі президентських виборів США 2024) (Doctoral dissertation, Сумський державний університет).
- Schäffner, C. (Ed.). (2009). *Political discourse, media and translation*. Cambridge Scholars Publishing.
- Wilson, J. (2015). Political discourse. In *The handbook of discourse analysis* (pp. 775–794)